Sâdık Dost

Hz. EBÛ BEKİR

Radiyallahu Anhu

أَمَا إِنَّكَ يَا أَبَا بَكْرٍ أَوَّلُ مَنْ
يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي

"Ey Ebû Bekir! Ümmetimden cennete girecek ilk kişi, şüphe yok ki sensin."

(Ebû Dâvûd, *Sünne*, 9)

"Ben ancak sünnete tâbi olan biriyim; dinde olmayanı getiren bir bidatçi değilim!"

Hz. Ebû Bekir (ra)

(İbn Kuteybe, *Uyûnu'l-Ahbâr*, II, 234)

Adı	Abdullah b. Osman
Anlamı	Allah'ın kulu
Künyesi	Ebû Bekir/*Deve yavrusunun babası*
Lakabı	Sıddık/*Doğrulayan, tereddütsüz onaylayan*
Baba Adı	Osman b. Âmir
Anne Adı	Selma bint Sahr
Kabilesi	Teymoğulları/Mekke
Doğum Yeri	Mekke
Doğum Yılı	N. Öncesi, 38/Miladî, 573
İslam'a Girişi	Nübüvvetin ilk günleri
Sohbet Süresi	23 yıl
Rivayeti	142
Savaşları	Tüm gazveler
Görevleri	Hac Emirliği, hilafet
Vefat Yeri	Mescid-i Nebevî/Medine
Vefat Yılı	Hicrî, 12/Miladî, 634
Vefat Yaşı	63

Sâdık Dost
HZ. EBÛ BEKİR
(Radiyallahu Anhu)

Hz. Ebû Bekir ve Adana

Ashâb-ı kirâm ile aramızdaki bağları güçlendirmek, toprağımıza iman tohumlarını eken o büyük ve eşsiz kahramanları unutmamak ve toprağın hakkını, tohumun hakkını ödemek için ortaya bir şeyler koymak arzusu ile *"82 İl 82 Sahâbî"* projesine karar verdik. Bu minvalde ilk olarak Anadolu'muzun en güzide şehirlerinden biri olan Adana'dan yola koyulduk.

Adana, Akdeniz bölgesinin en büyük şehridir. Türkiye'nin ise dördüncü büyük şehridir. Böyle büyük bir ilde, halkının sıcak ve samimi olduğuna inandığımız bir yerde, Asr-ı Saâdet'in en büyük ismi olan Hz. Ebû Bekir anlatılmalıydı; biz de böyle yaptık ve Adana'da *Sâdık Dost Hz. Ebû Bekir (ra)* dedik.

Sahâbe'nin bizim dünyamızdaki değerini daha iyi anlamak için: *"Sahâbe nesli sarsıntı içerisinde olanlara sabit dağlar, yolunu kaybedenlere yol olan nehirler, yönlerini yitirenlere yön gösteren yıldızlardır"* diyoruz. Gerçekten bugün 21. yüzyılda yaşamak durumunda kalan biz Müslümanlar, sarsıntı içerisindeyiz; ahlakî yozlaşma her geçen gün daha fazla artıyor; aileler çözülüyor, evler yıkılıyor. Kulluk yolunda nasıl yürüneceğini bilmediğimiz için yollarımızı kaybediyor, yönlerimizi şaşırıyoruz. Bize sarsıntılarımızı giderecek, sağlam dağlar, yollarımızı bulduracak Seyhan ve Ceyhan gibi nehirler, yön gösterecek yıldızlar lazım. Biz bu temel ihtiyacımızı bulmak için o güzel çağın en güzel insanı olan Hz. Ebû Bekir'e misafir olacağız, bizi misafir olarak kabul etmesi en büyük duamızdır.

Adana çok eski ve tarihî bir şehirdir; bugün tarih kitaplarımız Adana ile ilgili M.Ö. 8.-9. yüzyıllarına kadar bilgiler verir. İlk dönemden itibaren bu şehrin adı, *Adana*'dır ya da o zaman ki ifadesi ile *Edene*'dir. Kelime anlamı itibariyle 'a(n), dânu' yani 'nehrin üzerinde' Seyhan nehrinin hemen yanı başında olduğu için şehre böyle bir isim verilmiştir.[1] Biz de sahâbeyi nehirlere benzettik. Asr-ı Saâdet'in en gür akan nehri hiç şüphesiz Hz. Ebû Bekir'dir (ra); dolayısı ile o nehrin güzel ve bereketli suyu ile nasiplenmeye çalışalım istedik.

Şehrin adını biz İslâm tarihî kaynaklarımızda Hz. Ömer devrinde duymaya başlarız. Hz. Ömer devrinde Anadolu'ya gelen İslâm mücahitleri, önce birliklerini buralara keşif maksatlı göndermişler; ancak o zaman herhangi bir fetih veya tebliğ olmamıştır. Emeviler döneminde yine aynı şey olmuş; ama Adana, İslâm ile Emevi halifesi Abdülmelik döneminde tanışmıştır. Dolayısıyla Adana'nın İslâm ile müşerref oluşu çok erken bir dönemdedir. Bu tamşıklıktan sonra da birkaç ara dönem olsa da hep İslâm şehri olmuştur. Emeviler, Abbasiler, Selçuklular, Memluklular, Ramazanoğulları ve Osmanlılar döneminde merkezî şehirler arasında yer almıştır. [2] O günden bu tarafa Adana hep İslâm'ın şehri olmuştur; inşallah son güne kadar da öyle olacaktır...

Mucize Bir Şahsiyet

Allah, âleme koyduğu yasasından dolayı -ki biz bu yasalara *Sünnetullah* diyoruz- ilk günden itibaren insanlığa peygamberler göndermiştir. Bugün biz, Kur'ân'da Efendimiz (sas) dâhil 25, Üzeyr, Lokman, Zülkarneyn'i de saydığımızda 28 peygamberin hayatlarını okuyoruz. Ama bildiğimiz bir hakikat var ki insanlığın muhatap olduğu peygamberlerin sayısı 124 bin[3] ya da 224 bin[4] idi. Rabbimizin insanlığa olan rahmeti, mağfireti, lütfu ve keremi sayesinde bu peygamberler çeşitli kavimlere gönderildi ve onları

[1] Sargon Erdem, "Adana", *DİA*, I, 349.
[2] Daha fazla bilgi için bkz. Sargon Erdem, "Adana", *DİA*, I, 349.
[3] Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, V, 265,266.
[4] İsmail Hakkı Bursevî, *Tefsiru Ruhu'l-Beyân*, II, 323.

hak yola davet etti. Gelen bu peygamberler muhatap oldukları insanların hassasiyetlerine göre çeşitli mucizelerle geldiler. Meselâ, Hz. Dâvûd büyük bir hükümranlıkla gelmişti. Oğlu Hz. Süleymân'a, Allah onlarca mucize vermişti. Cinlerle konuşabiliyor, onları hizmetinde kullanabiliyor, karıncanın, kuşun nutkunu biliyor, birçok olağanüstü işleri Allah'ın izni ve müsaadesi ile yapıyordu. Hz. Mûsâ sihrin revaçta olduğu bir zeminde geldiğinden o da bu tür mucizelerle geliyor, Hz. İsâ, Allah'ın izni ile ölülere yeniden hayat veriyor, hastaları iyileştiriyor, cüzzamlılara eliyle şifa ulaştırıyordu. Son Peygamber (sas) de çeşitli mucizeler gösteriyordu.

Bugün kelam âlimlerimiz mucizeleri üçe ayırırlar: Hissî, haberî ve aklî mucizeler.[5] Bu üç mucizenin de Efendimiz'in (sas) hayatında olduğunu görüyoruz. Ama hepimizin kabul ettiği bir hakikat var ki Efendimiz'in (sas) en büyük mucizesi Kur'ân'dır.

Peki, Kur'ân'ın en büyük mucizesi nedir? Bu soruyu sorduğumuzda onlarca cevap gelir zihnimize... Kur'ân'ın nazmı mucizedir. Belağatı, edebî niteliği, evrensel özelliği, az söz ile çok şey beyan etmesi, korunmuşluğu ve daha neler neler... Bu mucizelerden bir tanesi de şudur: Kur'ân'ın insan yetiştirmesi... Daha dün deve çobanları iken, yol kesip şakîlik yaparlarken, diri diri kız çocuklarını toprağa gömerlerken, böyle bir toplumdan yeryüzünde ikinci bir örneği olmayan Allah onlardan razı, onlar da Allah'tan razı bir topluluk meydana getirmiştir. Her türlü şirkten onları arındırmış, tevhid binasına vardırmıştır. Yüreklerine ekilen iman tohumu ile, Allah'a (cc) kul olma ve bu kulluğu devam ettirme onların en büyük gayeleri olmuştur. İşte bu bağlamda şunu gayet net bir şekilde ifade edebiliriz ki: *Nübüvvetin en büyük mucizesi Kur'ân, Kur'ân'ın en büyük mucizesi sahâbe, sahâbenin en büyük mucizesi ise Hz. Ebû Bekir (ra) olmuştur.*

Neden Hz. Ebû Bekir?

Bunun birçok sebebi var; ancak burada bir noktaya dikkatlerinizi çekeceğim. Hz. Ebû Bekir, miladî 573'de Mekke'de doğuyor, yani Efendimiz'den

[5] Halil İbrahim Bulut, "Mûcize", *DİA*, XXX, 350-351.

(sas) iki yıl sonra dünyaya geliyor. Efendimiz de Hz. Ebû Bekir de Mekke'de oldukları için çocukluktan itibaren birbirlerini tanıyorlar. Ama ilk sıcak buluşmaları Efendimiz (sas) 20 yaşlarında, Hz. Ebû Bekir 18 yaşlarında iken, Hz. Ebû Bekir'in babasının amcaoğlu sayılan cömertliği ile meşhur Abdullah b. Cüd'an'ın evinde yapılan erdemliler hareketi *Hilfu'l-Fudûl*'da oluyor.[6] 'Kim olursa olsun zalime karşı, kim olursa olsun mazlumdan yana' ilkesi ile kurulan bu faziletliler topluluğunda yer alan Efendimiz ve Hz. Ebû Bekir, o günden sonra bir daha hiç ayrılmadılar. Öyle bir dostluk başlıyor ki aralarında 20 yıl Nübüvvet öncesi, 23 yıl Nübüvvet sonrası tam 43 yıl, fâsılasız devam ediyor. Bu dostluğun üzerinden çok önemli bir mesaj var, onu duymamız lazım: *Bir insanın kalitesi biraz da yanındaki insanlardan/dostlarından anlaşılır.* Eğer bir insanın yanındaki arkadaşları, dostları her gün değişiyorsa, bugün gelen yarın gidiyorsa, orada bir sıkıntı vardır; hem de büyük bir sıkıntı vardır; bu manada o şahıs kendini iyi bir hesaba çekmelidir.

Hz. Ebû Bekir ile Efendimiz'in (sas) Nübüvvet öncesi tam 20 yıl süren bu dostluklarında, bir adım önde olan hep Hz. Ebû Bekir'dir. Neden mi? Hz. Ebû Bekir o günler iyi bir tüccardır, tam 40.000 dirhemlik sermayesi vardır;[7] ama Efendimiz'in (sas) böyle bir imkânı yoktur. O, Hz. Hatice'nin yanında sermaye-emek ortaklığı üzerinden çalışmaktadır. Hz. Ebû Bekir okuma-yazma bilmektedir; ama Efendimiz kâğıdı-kalemi hiç eline almamıştır. Hz. Ebû Bekir, Mekke'nin sosyal yapısı içerisinde söz sahibi biridir. Dâru'n-Nedve'ye girme yaşı 40'dır;[8] ancak Mekke halkı, dört insandan bu zorunluluğu kaldırmıştır. Bu dört kişi: Ebû Cehil, Hâkim b. Hizam, Hz. Ömer ve Hz. Ebû Bekir'dir. Hz. Ebû Bekir'in Dâru'n-Nedve'de *Eşnâk* diye bir görevi vardır. *Eşnâk,* diyetlerin belirlenmesi ve bunun idare edilmesidir.[9] Bugünkü karşılığı ile en üst düzey mahkemelerdir. Hz. Ebû Bekir'in böyle bir konumu var; Efendimiz'in (sas) yok... Efendimiz (sas) Hz. Hatice validemiz ile evlenecek, düğün masrafları için zorlanırken, O'na (sas) Ebû Bekir'in eli uzanacak, yine Hz. Ebû Bekir orada yardım edecektir.

[6] İbn Sa'd, *Tabakât,* I, 310.
[7] İbn Hacer, *el-İsâbe,* II, 1090.
[8] İbn Hişâm, *es-Sîre,* I, 132.
[9] İbn Abdürrabbih, *el-İkdü'l-Ferid,* III, 267-268.

Böyle bir durum varken ortada, yani Hz. Ebû Bekir hep bir adım öndeyken, miladî 610'da bir Pazartesi gecesi vahye muhatap olan Efendimiz, aynı gün Hz. Hatice'yi kadınlardan, bir gün sonra Hz. Ali'yi çocuklardan, Hz. Zeyd b. Hârise'yi kölelerden kazandıktan sonra 20 yıllık dostu Ebû Bekir'e bu dini arz ettiğinde, Hz. Ebû Bekir hiç tereddüt etmeden, şüphe duymadan iman etmiş ve 20 yıldır bir adım öndeyken bir anda bir adım arkaya geçmiş ve 23 yıl boyunca da Efendimiz'in (sas) hep sağında, ama arkasından yürümüştür. Bu bir mucize değil de nedir? Bu İslâm'ın, imanın bir mucizesidir. Kur'ân'ın insan kazanma ve yetiştirme potansiyelinin ne kadar büyük olduğunun göstergesidir.

Hz. Ebû Bekir'in hayatı başından sonuna kadar hep mucizelerle doludur. Mucize demek; insanı aciz bırakan, insanı hayran bırakan olay demektir. Gerçekten Hz. Ebû Bekir'in hayatı böyle bir hayattır. Ne diyor biliyor musunuz Hz. Ömer: *"Ey Ebû Bekir! Arkanda kalanlara yaşanamaz, yapılması çok güç bir hayat bıraktın."*[10]

Hz. Ebû Bekir'in (ra) Bereketli Hayatı

Hz. Ebû Bekir'in (ra) hayatının dört önemli devresi vardır. Bunlar:

1- Nübüvvet Öncesi: 38 yıl

2- Mekke Dönemi: 13 yıl

3- Medine Dönemi: 11 yıl

4- Hilafet Dönemi: 2, 5 yıl

63 yıl süren bu hayatın hangi karesini anlatacağız, anlamaya çalışacağız; hangisini dikkate almayacağız, seçmek o kadar kolay mı? Öyle bir bereketli hayat ki hayat defterinin hiçbir sayfasında boşluk yok, boşa geçmiş bir zaman yok, atlayıp dikkate almayacağınız bir vakit yok; bereket var, anlamlı yaşama var, hedef var, büyük bir emel var, gayret var, mücadele var, var da var.

[10] İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 195.

Bugün kütüphanelerimizde tarih adına yazılmış onlarca kitabımız vardır. Allah (cc) bu ilmî mirası bize bırakan tüm âlimlerimizden ebeden razı olsun. Onlardan biridir İbn Asâkir (ö.571/1176)... İbn Asâkir'in en meşhur eseri olan *"Tarihu Medîneti Dımeşk"* 80 ciltlik kitapta 30. cilt tamamen Hz. Ebû Bekir'e ayrılmıştır. Bu cildin dışında da Hz. Ebû Bekir'in anlatıldığı kısımlar bir araya getirilse belki kitabın yüzde 10'u Hz. Ebû Bekir'i anlatmaktadır. Şimdi onun ve onun gibi onlarca tarihçinin, muhaddisin, siyer ve meğazi yazarının anlattığı Hz. Ebû Bekir'i her yönü ile anlatmamız da mümkün değildir. Dolayısı ile Hz. Ebû Bekir'in hayatında çok önemli gördüğümüz ve bizlerin hayatında da çok eksikliğini hissettiğimiz beş temel kavram üzerinden onu anlamaya çalışalım:

1- Muhabbet

2- Sadâkat

3- Teslimiyet

4- Celâdet

5- Evveliyet

Bu beş temel kavram, bu çağın Müslümanları olarak hayatlarımızda ne yazık ki istenilen düzeyde tesis edemediğimiz hasletlerdir. Şimdi bizler Hz. Ebû Bekir'in üzerinden inşallah bu eksiklerimizi telâfi edecek, noksanlarımızı tamamlayacağız. Buyurun öyleyse Hz. Ebû Bekir'in rehberliğinde bu kavramların onun hayatında nasıl aksettiğini görelim.

Muhabbet

Muhabbet bu zorlu yolun en önemli azığı ve tabir caizse işin başıdır. Sevgi deyip geçmeyin, hakkı ile seven sevdiğinin yolunda olur. Feda eder, feda olur, neyi varsa vazgeçer, gözü sevdiğinden başkasını görmez, hayatını sevgilisinin yoluna kurban eder. Biz bunların hepsini Hz. Ebû Bekir'in hayatında görüyoruz. Hz. Ali (ra), Kûfe'de halife iken, bir gün İslâm'ın destan yazdığı o ilk günlere şahit olmayan genç nesle: *"Söyleyin bakalım "Men eşca-uün-nas?/ İnsanların en cesuru kimdir?"* diye sormuştu. Soruya muhatap olan o günün Müslümanları, cesaret deyince akıllarına hep Hz. Ali geldiği için:

"Ente Ya Emir'el-Mü'minin/ Sensin Ey Mü'minlerin Emiri!" demişlerdi. Hz. Ali: *"Hayır, ben değilim. İnsanların en cesuru Hz. Ebû Bekir'dir"* demişti. Neden Hz. Ebû Bekir olduğunu merak eden o bakışları görünce, Hz. Ali anlatmaya başlamıştı: "Bizler bir avuç iman eden kardeşlerimizle beraber daha nübüvvetin ilk günlerinde Kâbe'de namaz kılıyorduk. O anda Mekke'nin kara yüzlü adamları bize ve Efendimiz'e (sas) saldırdı. Kimi Allah Resûlü'nü (sas) itekliyor, kimi cübbesini çekiyor, kimi üzerine çöreklenmiş O'na (sas) vuruyordu. Biz ise elimiz kolumuz bağlı hiçbir şey yapamadan sadece olanları seyrediyorduk. Bir anda baktık ki ötelerden cübbesi rüzgârda savrulan, ama gelişi ile etrafa izzet saçan biri bize doğru yaklaşıyor. Gelenin kim olduğunu merak etmiştik. O yiğitçe gelen naif bedeni ile o gün bir aslan kesilen Hz. Ebû Bekir'den başkası değildi. Koşa koşa bize doğru geliyor, kendisine engel olanları bir bir deviriyor ve Kâbe'nin duvarlarında yankılanan şu sözü haykırıyordu: *"Etaktulüne racülen en yekule rabbî Allah/ Bir adamı sadece 'Rabbim Allah'tır" dediği için mi öldürceksiniz?"*[11]

Bu sözleri en gür sedası ile haykıran Hz. Ebû Bekir, gelip kendini o anda Mekkelilerin saldırılarına muhatap olan Efendimiz'in (sas) üzerine atıyordu. Bu sefer o kara yüzlü adamlar Efendimiz'i (sas) bırakıyor; Hz. Ebû Bekir'i ortalarına alıyorlardı ve başlıyorlardı onu dövmeye... Yumruklar, tekmeler, hakaretler havada uçuşuyordu. Ukbe b. Ebî Muayt, öfkesini alamıyor, Hz. Ebû Bekir'i yere düşürüyor; göğsünün üzerine oturuyor, eline aldığı ayakkabı ile yüzüne yüzüne vuruyordu. Ağzı, gözü, burnu dağılan Hz. Ebû Bekir daha fazla acılara dayanamıyor; oracıkta bayılıyordu. O anda kabilesi Benî Teym, olaydan haberdar oluyorlar, gelip Hz. Ebû Bekir'i onların elinden kurtarıyorlardı. Her tarafı kan-revan içerisinde ve baygın bir halde evine taşıyorlardı. Hz. Ebû Bekir'in o gün için Müslüman olmamış annesi, Selma bint Sahr, ya da bilinen künyesi ile Ümmü'l-Hayr, oğlunu o halde görünce feryat ve figan ediyor, gözyaşları içerisinde oğlunun kanlarını temizliyor ve baygın olan oğlunun uyanmasını bekliyordu. Nice sonraları Hz. Ebû Bekir gözlerini açıyor, biraz kendine gelir gibi oluyordu. Uyanır uyanmaz ağzından çıkan ilk söz: *"Ma fuile bi Resûllillah/Allah Resûlü'ne ne oldu?"*

[11] Buhârî, *Menâkibu'l-Ensâr*, 27.

sözü oluyordu. Söyler misiniz böyle bir cesareti ortaya koyarak insanların en cesuru olmayı hak eden Hz. Ebû Bekir değil de kimdir?" [12]

Hz. Ali'nin nübüvvetin ilk yıllarında yaşadığı ve yıllardır unutmadığı bu tablo, Hz. Ebû Bekir'in, Efendimiz'e (sas) nasıl bir sevgiyle, muhabbetle bağlandığının bir örneğidir. O gün daha iman şerbetini içmemiş annesi, kanlar içerisinde baygın bir halde olan oğlunun uyanır uyanmaz ilk sözünün Efendimiz (sas) olmasına biraz hiddetlenmiş ve demişti ki: "Bırak, Muhammed'i de biraz su iç, biraz yemek ye, kendine gel! Yoksa iyileşemeyeceksin." Hz. Ebû Bekir, o anda da sevdasına uygun bir söz söyleyecek: *"Vallahi! Anacığım, Resûlullah'ın nasıl olduğuna dair bir haber almazsam, O'nun (sas) selamette olduğunu şu gözlerimle görmezsem, ne bir yudum su içeceğim, ne bir lokma yemek yiyeceğim."* Ümmü'l-Hayr, ne kadar ısrar ettiyse oğlunu ikna edememişti. Bunun üzerine annesi, Ümmü Cemil'in [13] yardımı ile yaralı olan oğlunu Dârü'l-Erkâm 'a, Efendimiz'e (sas) doğru taşımış; Allah Resûlü (sas) o halde Hz. Ebû Bekir'i karşısında görünce dayanamamış, gözyaşlarına boğulmuştu. İki sâdık dostun o buluşması sırasında, Efendimiz (sas) Hz. Ebû Bekir'e: **"Niye bu halde kendini zora sokup geldin"** demişti. Hz. Ebû Bekir ise: "Ya Resûlullah! Beni boş ver de sen şu kapının arkasında duran annem için dua et! Dua et de Allah (cc) ona hidayet nasip etsin" demişti. O anda eller dua için havaya kalkmış ve daha eller kapanmadan Selma, imanın anahtarı olan o kutlu kelimeleri ikrar etmişti. Hz. Ebû Bekir'in, Efendimiz'e (sas) olan sevdası, annesinin imanına da vesile olmuştu. [14]

Hz. Ebû Bekir'in, Efendimiz'e (sas) duyduğu sevginin en güzel tablolarından birisi de hiç şüphesiz hicret yolculuğu sırasındadır. 13 yıllık zorlu Mekke hayatı sonrası Allah (cc) Yesrib'i mü'minlere imanın bir yatağı olarak bahşedince; Efendimiz (sas) tüm Müslümanlara hicret için izin vermiş; geriye bir avuç mü'min kalmıştı. Kalanlar içerisinde Hz. Ebû Bekir de vardı.

[12] İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye,* III, 271-272.

[13] Ümmü Cemil künyeli bu hanımın Hz. Ömer'in kız kardeşi Fatıma bint Hattab olduğu söylenmiştir. Ancak doğrusu, ilk Müslümanlardan olan Fatıma bint Mücellel olduğudur. Fatıma bint Mücellel, Abdullah b. Ebû Kays'ın kızı, Hatıb b. Hâris'in ise hanımı idi. Hakkında daha fazla bilgi için bkz. İbn Hacer, *el-İsâbe,* IV, 2675; İbn Esîr, *Usdü'l-Ğâbe,* VII, 298.

[14] İbn Hacer, *el-İsâbe,* IV, 2675; İbn Esîr, *Usdü'l-Ğâbe,* VII, 298.

O ne zaman, hicret için izin istese; Efendimiz (sas): **"Bekle Ey Ebû Bekir! Allah sana belki daha hayırlısını nasip edecek"** diyordu. Sabırlar tükeniyor, beklemekten insanlar yoruluyordu. İşte böyle bir zaman diliminde her gün ikindi vakti Ebû Bekir'in evini şenlendiren Efendimiz (sas) o gün o eve öğlen vaktinde gidiyordu. Alışılmış vaktin dışında[15] Efendimiz'in (sas) o haneye gidişi, hane sahibi olan Hz. Ebû Bekir'i heyecanlandırıyordu ve Hz. Ebû Bekir o anda gözyaşlarına boğuluyor ve tek bir cümleyi zorlukla ancak söyleyebiliyordu: **"Es-sohbe Ya Rasûlallah?/ Yol arkadaşlığı mı Ya Resûlullah?"** Efendimiz (sas): **"Evet, yol arkadaşlığı"** diyordu. Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir, daha da seviniyor ve sevincinden gözyaşlarına hâkim olamıyordu. Bu tabloya şahit olan Hz. Aişe validemiz şöyle diyecekti: *"O güne kadar bir insanın sevincinden böylesine ağladığını görmemiştim."* [16]

Neye seviniyor, neye ağlıyordu Hz. Ebû Bekir? Hicret yolunda Efendimiz'e (sas) arkadaş olmak ne demekti? Başına yüz deve konmak demekti. Ölü ya da sağ Medine'ye varmadan tutuklanmak demekti. İşkence demekti, ölmek demekti. Bir insan işin sonunda ölüm olan bir yolculuğa nasıl sevinir? Eğer o insan yolculuğa çıkacağı insanı, ölümüne bir sevda ile severse, gerçek bir sevgi ile ona bağlanmışsa elbette böyle sevinecektir. Çünkü sahâbenin sevdası, Ebû Bekir'in sevdası, ölümüne bir sevda idi. Hz. Ebû Bekir'i de sevindiren, sevdiğinin yolunda ölme yani ölümlerin en güzeli olan şehadet imkânını yakalamasından başka bir şey değildi.

Bazı hazırlıklardan sonra iki aziz dost yola çıktılar. Sevr mağarasında üç gün üç gece kaldılar. Bu süre zarfında Hz. Ebû Bekir'in sevgi adına Efendimiz'e (sas) karşı sergilediği tavırlar anlatılmakla bitmeyecek kadar çoktur. Dağdan aşağı inip, Yesrib'e doğru yola koyulduklarında Hz. Ebû Bekir, bir öne geçiyor, bir arkaya, bir sağa geçiyor, bir sola, bir türlü yerinde durmuyor, duramıyor; Efendimiz'in (sas) etrafında halkalar çizerek yürüyordu. Efendimiz (sas) Hz. Ebû Bekir'in bu yürüyüşüne bir anlam veremiyor ve soruyordu: **"Ey Ebû Bekir! Neden yanımda yürümüyorsun da etrafımda halkalar**

[15] Öğlen vakti o gününün insanlarının kaylûle dedikleri uyku vakitleridir. Hz. Peygamber (sas) de o anları kaylûle ile geçirir, ashâbına da tavsiye ederdi. Bkz. Buhârî, *Hacc*, 1 29; İbn Mâce, *Savm*, 22.

[16] İbn Hişâm, *es-Sîre*, II, 93.

çizip duruyorsun? Senin yerin benim sağım iken seni böyle yürümeye iten şey nedir?" Hz. Ebû Bekir diyor ki: "Ya Resûlullah! Düşünüyorum ve diyorum ki ya birden Sana önden bir saldırı olsa, hemen önüne geçiyorum, Sana değil bana gelsin diye... Sonra ya arkadan saldırı olsa diye düşünüyor, arkana geçiyorum. Ya sağdan ya soldan olsa deyip, sağa sola geçiyorum. Sana bir şey olmasın da bana olsun diye böyle yürüyorum." Bu sözler karşısında Efendimiz (sas) çok duygulanıyor, gözleri doluyor ve diyor ki: **"Beni çok mu seviyorsun ey Ebû Bekir?"** Hz. Ebû Bekir: "Evet ya Resûlullah! Çok hem de çok seviyorum. Öyle ki senin için gözümü kırpmadan ölecek kadar seni seviyorum" diyordu. Efendimiz (sas) daha da duygulanıyor: **" Ey Ebû Bekir! Şimdi sen benim yerime ölür müsün, ölümü göze alabilir misin?"** diye soruyor. Hz. Ebû Bekir en ufak bir tereddüde kapılmadan "Evet, Ya Resûlullah! Senin için seve seve ölürüm" diyordu. Efendimiz (sas) ailesini ve yakınlarını ona hatırlatarak: **"Neden peki, benim için ölümü göze alırsın"** diye soruyor. Bu soru üzerine Hz. Ebû Bekir diyor ki: "Ya Resûlullah! Eğer ben ölürsem sadece babam Ebû Kuhâfe'nin evi ağlar. Ama Sen ölürsen, sana bir şey olursa, bu ümmet ağlar, bu din ağlar, varlık âleminin tamamı ağlar. Sen değil, ben senin yolunda ölmeliyim." [17]

İşte ölümüne sevda... İşte Ebû Bekirce sevgi... İşte gerçek muhabbet...

Söz Hz. Ebû Bekir'in muhabbetinden ve sevdasından açılınca kolay kolay bitmez, ama son bir örnek vererek bu bahsi kapatalım. Mekke fethedilmiş; şirkin beli bir daha doğrulmamak üzere o topraklarda kırılmıştı. O gün Hz. Ebû Bekir, yaşı 80'lere merdiven dayamış, gözleri artık görmez olmuş babası Ebû Kuhâfe'yi ikna etmiş, Allah Resûlü'nün (sas) huzuruna imanını ikrar etmek üzere getirmişti. Efendimiz (sas) yaşlı babanın gelişini görünce: **"Ey Ebû Bekir! Neden yordun babacığını, onu getirmeseydin de biz onun ayağına gitseydik"** demişti. Hz. Ebû Bekir, yine kendisine yakışan bir cevapla dedi ki: "Hayır, Ya Resûlullah! Eğer biri birinin ayağına gidecekse, elbette o birileri siz değil, biz olmalıyız. Siz babamın ayağına değil, babam sizin ayağınıza gelmelidir."

[17] eş-Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, III, 342; Beyhakî, *Delâilü'n-Nübüvve*, XIV, 135.

Bu konuşmanın ardından baba Ebû Kuhâfe, şehadet cümlelerini ikrar ederek, iman ediyordu. Onun iman edişine, Efendimiz (sas) öyle bir seviniyordu ki mübarek yüzünde tebessümler beliriyordu. Efendimiz (sas) yıllar yılı babasının iman etmesi için çırpınan Hz. Ebû Bekir'in de çok sevindiğini zannederek, onu tebrik etmek için döndüğünde, şaşırıp kalıyordu. Çünkü Hz. Ebû Bekir, olduğu yöre çömelmiş; gözlerinde yaş, yüzünde derin bir hüzün, hıçkırıklar içerisinde ağlıyordu. Efendimiz (sas) sâdık dostunu bu halde görünce, oldukça şaşırmış, Hz. Ebû Bekir'i kollarından tutup kaldırırken o gözyaşlarının nedenini sormuştu: **"Ey Ebû Bekir! Babanın imanına sevinecekken, yüzünde güller açıp Rabbine şükredecekken, bu ne hal? Neden bu üzüntü ve neden bu gözyaşı?"** Sizce niye ağlıyordu Hz. Ebû Bekir? Nedir onu böyle bir zeminde gözyaşlarına mahkûm eden şey? İnanın kırk yıl düşünsek aklımıza gelmez; çünkü Efendimiz'in (sas) bile aklına gelmemişti o hüznün sebebi... O anda Hz. Ebû Bekir bir taraftan gözyaşlarına hâkim olmaya çalışıyor, bir taraftan da şöyle diyordu: *"Ya Resûlullah! Yıllar yılı babamın hidayete ermesi için Rabbime dua dua yakarıp durdum. Onun imana ermesi için her şeyimi feda etmeye razıydım. Biliyorum ki sen de benim bu hislerimin aynısını amcan Ebû Talib için duyuyordun. Ama ne yapayım ki ben umduğuma kavuştum, sen ise mahrum kaldın. Ben Senin arzuladığın şeye kavuşamadığın için ağlıyorum. Babamın iman etmesi aklıma bunları getirdi de onun için ağlıyorum."* Bu sözler karşısında Efendimiz (sas) de gözyaşlarını tutamıyor ve orada ağlamaya başlıyordu. [18]

Hz. Ebû Bekir'in sevdası, aşkı, sevgisi... *"Seven sevdiklerinin sevdiklerini de sever"* ilkesinin Ebû Bekir'in hayatındaki yansıması...

Sadâkat

Sadâkat, sözünde ve özünde sâdık olma, doğru olmadır. Sadakatin iki önemli vechesi/yüzü var. Biri; doğruluktan asla ayrılmama, başına ne gelirse gelsin, ne kaybederse kaybetsin; doğruluğu hayatın en temel şiarı kılma. İkincisi ise; doğruları tasdikleme, söylenen doğruyu tereddütsüz bir şekilde kabul etmedir. Biz sadakatin bu iki halini de Hz. Ebû Bekir'in hayatında zir-

[18] Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Kebîr*, IV, 421; *Heysemî, Mecmâu'z-Zevâid*, VI, 174.

ve noktalarda görüyoruz. Zaten zirve olduğu için o *Sıddık*'tır; sadâkat onunla âleme öğretilmiş ve o "sıdk"ın en zirve hali olarak bu işin âbidesi olmuştur.

Hz. Ebû Bekir'in sadakatine örnek olabilecek en önemli misal hiç şüphesiz İsra ve Miraç hadisesindeki tutumudur. Nübüvvetin 11. yılında Efendimiz (sas) bir iltifat-ı Rabbani'ye muhatap kılınarak amcasının kızı Ümmü Hani'nin evinde uyurken Cebrail tarafından uyandırılır; getirilen Burak adlı binek ile önce Kudüs'e Mescid-i Aksa'ya, oradan da semalara, yaratılmışların varacağı son sınır olan Sidretü'l-Münteha'ya götürülür. İsra Sûresi'nin ilk ayetinde ve Necm Sûresi'nin ilk pasajında anlatıldığı gibi onlarca ayete, işarete, güzelliğe muhatap olarak döner gelir. Sabah olunca Efendimiz (sas) başından geçenleri ilk olarak Ümmü Hani'ye anlatır. Ümmü Hani validemiz hayranlıkla dinler ama amcasının oğlu olan Efendimiz'e: "Bunları kimselere anlatma!" diye ricada bulunur. Çünkü anlatılanlar ancak iman edenlerin kabul edebileceği şeylerdir. Efendimiz (sas) evden ayrılır, Kâbe'ye doğru yürür; o anda karşısına Ebû Cehil çıkar. Ebû Cehil, Efendimiz'in (sas) çok düşünceli olduğunu görünce, halini sormaya başlar; yüreğinde fırtınalar kopan Efendimiz (sas) başından geçenleri anlatır. Ebû Cehil kendi kendine sevinir ve der ki: "Yıllardır biz Muhammed'in mecnun olduğunu söylüyorduk, kimseler bize inanmıyordu; şimdi Muhammed öyle şeyler anlatıyor ki bunu Mekkeliler duysa bizi tasdik edecekler." Bu sevinçle Efendimiz'e (sas) diyor ki: "Ey Muhammed! Şimdi ben Mekkelileri toplasam biraz önce bana anlattıklarını onlara da anlatır mısın?" Efendimiz (sas) "Evet, anlatırım" der. Ebû Cehil sevinçle Mekkelileri toplar, Efendimiz (sas) başlar anlatmaya...

Mekkeliler büyük bir heyecan ve merakla anlatılanları dinlerler, sonra bazı sorular sorarlar. Efendimiz'de bütün sorulara tek tek cevaplar verir. Kudüs'ü, Mescid-i Aksa'yı en ince detaylarına kadar anlatır. Oraları bilenler bu bilgilerin doğru olduklarını anlarlar, ama bilmeyenler Efendimiz'i (sas) hâşâ mecnunlukla itham etmeye başlarlar. Efendimiz (sas) onlara birkaç gün sonra şehre girecek olan kervanlarını bile söyler. O kervanın önünde olan siyah deveden, hatta devenin üstündeki su tulumundan bile bahseder. Mekkelilerin bazıları ellerine çok iyi bir fırsat geçtiğini zannediyorlar. Ebû Cehil diyor ki: "Gelin gidelim Ebû Bekir'in yanına o akıllı bir adamdır. Böyle şeylere inanmaz. Eğer onu Muhammed'den ayırırsak, bu iş tamamdır.

O karşı çıkarsa, onun vesilesi ile iman edenlerin hepsi karşı çıkacaktır." Bu umutla Hz. Ebû Bekir'in yanına gidiliyor. Hz. Ebû Bekir'in o ana kadar hiçbir şeyden haberi yoktur. Mesele anlatılıyor; sadâkat âbidesi diyor ki: "Bunları, O mu (Hz. Peygamber mi) söylüyor?" Evet diyorlar. Cevaba bakın: "O söylüyorsa doğrudur." İşte sadâkat budur. O söylüyorsa, ne söylerse söylesin kesinlikle doğrudur diyebilmek insam sâdık yapar, insanı sıddık yapar. Hz. Ebû Bekir, sadakatin ne demek olduğunu bilmeyen o kara yüzlü adamlara şunu da diyecektir: *"Siz onun bir gece Kudüs'e, oradan semalara gittiğine inanmıyorsunuz? Ben ona her gün semadan vahiy geldiğine inanıyorum da onun semalara çıktığına mı inanmayacağım. Vallahi o ne diyorsa ben hepsini kabul ediyor, hepsine inanıyorum."*[19] İşte sadâkat budur; işte sıddık olmanın gereği budur. Bu konuşmaları Efendimiz (sas) duyunca, Hz. Ebû Bekir'in sadakatini onaylayacak ve ona Sıddık lakabını verecek, artık o kıyamete kadar *Ebû Bekir-i Sıddık* diye anılacaktı.[20]

O güne kadar hep sadâkat âbidesi idi; o günden sonra da hep öyle kalacaktı. Hicret yolunda yürürlerken, birileri Hz. Ebû Bekir'i tanımıştı. Yanına gelmiş, hal hatır sormuş, sonra Efendimiz'i (sas) işaret ederek: "Bu kim?" diye sormuştu. Hz. Ebû Bekir bu soru karşısında bir anda durmuştu. Ne diyecek, O'nun Allah Resûlü olduğunu söylese, birilerinin kulağına gidecek başlarına yüz deve konmuş olduğu için bu durum kendilerine sıkıntı olacaktı. Hâşâ yalan söylese sıddıkiyete yakışmayacak. Allah'a şöyle bir tevekkül etti ve sonra şöyle dedi: *"Hedin yehdinî/ O benim yol rehberimdir."*[21]Bu sözü duyan ne anlıyordu? Efendimiz'i (sas) çölleri bilen bir mürşid/rehber olarak anlıyordu. Ama Hz. Ebû Bekir'in kasdı burada dünya-ahiret yol rehberi idi. İşte böylece en zorlu zamanlarda bile Hz. Ebû Bekir sadakatini bozmamıştı. O haline hiç leke sürmemişti. Böyle olduğu içinde sâdıkların, sıddıkların sertacı, ser levhası olmuştu.

[19] İbn Hişâm, *es-Sîre,* II, 40; *İbn Esîr, el-Kâmil,* II, 56.
[20] İbn Kesîr, *Tefsir,* II, 121.
[21] Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned,* III, 211.

Teslimiyet

Teslimiyet, Müslümanın olmazsa olmaz vasfıdır. Zaten Müslüman demek, iman ettiği Rabbine ve O'nun gönderdiği dine kayıtsız ve şartsız teslim olmuş adam demektir. Siz bakmayın şimdi bizlere... Biz Müslümanız diyoruz, ama her şeyimizden şüphe duyuyoruz. Merak ile şüpheyi birbirine karıştırıyoruz. Kur'ân'dan şüphe duyuyoruz, hadislerden şüphe duyuyoruz. 1400 yıldır, ümmetin üzerinde ittifak ettiği başta ibadet sahası olmak üzere tüm konulardan şüphe duyuyoruz. Elimizi vicdanlarımızın üzerine koyarak bir soruya cevap bulalım: Efendimiz'in (sas) bir hadisini duyduğumuzda, işin bidâyetinde ilk tepkimiz ne oluyor? Sorgulamaya başladığımız yer aklımız ve mantığımız mı, yoksa hadisin bizzat kendisi mi oluyor!? Ama bakın Efendimiz (sas) ne diyor: **"Benim söylediklerime, hevâlarını tâbi kılmayan, bütün arzuları ile teslim olmayan tam anlamı ile iman etmiş sayılmaz."**[22]

Bu meseleyi bir örnek ile daha iyi anlamaya çalışalım. Efendimiz (sas) karşısında duran sahâbeye bir kıssa üzerinden mesajlar anlatacak, söze şöyle başlıyor: **"Adamın biri elindeki asa ile sığıra sertçe vurdu, sığır konuşmaya başladı, dedi ki: "Beni Allah dayak yemem için yaratmadı. Beni şu şu iş için yarattı."** Sözün burasında sahâbenin yüzünde bir tereddüt göstergesi oluştu. Efendimiz (sas) dedi ki: **"Ne oldu, yoksa inanmadınız mı sığırın konuştuğuna.... Vallahi ben inandım, Ebû Bekir ve Ömer de inandılar."** Ravi diyor ki: "O anda o mecliste Ebû Bekir ve Ömer yoktu." [23] Bu sözler neyin ifadesidir? Teslimiyet, Efendimiz'in (sas) söylediği, getirdiği, gösterdiği her şeye ama her şeye tereddütsüz iman etmek ve gereğini yerine getirmektir.

Hz. Ebû Bekir'in teslimiyeti söz konusu olduğunda kesinlikle Rum Sûresi'nin nazilindeki tutumunu anlatmamız gerekir. Bi'setin 5'inci, yâni miladî 614 senelerinde iki komşu ve rakip devlet, birbirleriyle kanlı bir muharebeye girişmişlerdi. İran devleti tahtında II. Hüsrev, Rum İmparatorluğu'nda ise Heraklius bulunuyordu. O yıl yapılan son savaşta İranlılar galip gelmişti. Rumların bu mağlubiyet haberi Mekke'ye ulaşınca müşrikler sevinmişler, Müslümanlar ise üzülmüşlerdi. Müşrikler bu hâdiseyi vesile yaparak Müs-

[22] Beyhakî, *el-Medhal ilâ Kitabi's-Sünen*, 188; *Deylemî, Firdevsü'l-Ahbar*, 7791.
[23] Buhârî, *Fezâilu'l-Ashâb*, 8; *Müslim, Fezâilu's-Sahâbe*, 13.

lümanları rahatsız etmeye ve: "Siz ve Hıristiyanlar Ehl-i Kitapsınız. Biz ve İranlılar ise ümmiyiz. İranlı kardeşlerimiz, sizin Rum kardeşlerinize galebe çaldı. Biz de sizinle muharebeye girişirsek, sizi mağlup ederiz" diyerek, Müslümanları tahkir etmeye başlamışlardı. Bu hadise üzerine Rum Sûresi nazil oldu ve yakın bir gelecekte Rumların galip geleceğinin haberini verdi.

Bu ayetler nazil olduğu zaman, Rum imparatorluğu öylesine perişan olmuştu ki dahilî isyanlarla devlet inhilale uğramış, ordusu dağılmış, hazinesi boşalmış, İmparator Heraklius, başkent Konstantin'i/İstanbul'u terk ederek Kartaca'ya kaçmıştı. Böylesine büyük bir hezimetten sonra, Rumların bir kaç sene zarfında canlanıp yeniden galip geleceklerine katiyetle hükmetmek şöyle dursun, ihtimal vermek bile kimselerin hayallerine gelmiyordu. İşte böyle bir zeminde, Cenâb-ı Hak, indirdiği ayetlerle Rumların kısa bir zaman sonra galip geleceklerini haber veriyordu. Hz. Ebû Bekir, bu ayetleri Efendimiz'den (sas) dinler dinlemez onları, Mekke'nin bir tarafında yüksek sesle okudu. Sonra da o sevinen müşriklere, "Rumlar, birkaç sene sonra İranlılara muhakkak galebe çalacaklar" dedi. Müşrikler şaşırdılar. Bahsettiğimiz gibi büyük bir hezimete uğramış, âdeta yerle bir olmuş bir imparatorluk bir daha nasıl canlanacak ve İranlılara galebe çalacaktı! Bu durumu akıllarına sığdıramadıklarından içlerinden Übey b. Halef, "Yalan söylüyorsun," dedi. "Haydi, aramızda bir müddet tayin et, seninle bahse girelim." Hz. Ebû Bekir kabul etti. On deve üzerinde bahse girip üç sene müddet tayin ettiler. Hz. Ebû Bekir gelip durumu Peygamber Efendimize haber verdi. Efendimiz (sas): "**Ayetteki "Fi bid'i sinin"den -yani bir kaç seneden- maksat üçten dokuza kadar olan seneler demektir. Develerin sayısını artır. Müddeti de uzat.**" buyurdu. Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir çıktı. Übey'e rast geldi. Übey, "Galiba pişman oldun" dedi. Hz. Ebû Bekir: "Hayır!" dedi. "Gel seninle bahsi arttıralım. Müddeti de uzatalım. Haydi, dokuz seneye kadar yüz deve yapalım." Übey de: "Haydi yapalım" diyerek kabul etti; böylece anlaştılar. Aradan yıllar geçti, Hz. Ebû Bekir, hicret maksadı ile Mekke'den ayrılacağı sıralarda, Übey b. Halef yakasına yapıştı ve "Sen, Mekke'den ayrılırsan, bahisde kazanacağım develeri ödemeyeceğinden endişe ediyorum. Bana bir kefil göster" dedi. Hz. Ebû Bekir de oğlu Abdurrahman'ı kefil gösterdi. Netice de Bedir günü Müslümanlar zafer kazandıkları o gün Rumlar da İranlıları yenerek

büyük bir zafer kazanmışlardı. Hz. Ebû Bekir, 100 deveyi Übey bin Halef'in kefilinden alıp Efendimiz'e (sas) getirdi. Efendimiz: **"Onları sadaka olarak dağıt"** buyurdu ve o develer sadaka olarak dağıtıldı. [24] Hz. Ebû Bekir'in ayet karşısındaki tutumu onun teslimiyet noktasında nerede durduğunu bizlere göstermektedir.

Celâdet

Celâdet, yiğitliktir, kahramanlıktır. Ömerce davranmaktır. Yeri gelince aslan gibi kükremek, yeri gelince masaya yumruk vurabilmek, yeri gelince bakışları ile ödler koparmak, yeri gelince zalimin yüzüne hakkı haykırabilmektir. Bu vasıflar Hz. Ömer'de çok var da sanki Hz. Ebû Bekir'de yok gibidir; ama böyle midir gerçekten? Şu hakikati unutmamak lazım: Doğru işi doğru zamanda yapmak ideal kulluğun en önemli vazifesidir. Kükremesi gereken yerde sessiz kalan zillete, sessiz kalması gereken yerde kükreyen ise zulme kapı açar. *Bundan dolayı haksızlık karşısında susan dilsiz şeytan, hak karşısında konuşan dilli şeytandır.*

Hz. Ebû Bekir'i ideal bir duruşun sahibi olarak bazen halimliğin ve müsamahanın zirvesinde, bazen celâdetin ve salâbetin zirvesinde görüyoruz. O, 40.000 dirhemlik sermayesinin tamamını Allah yolunda tükettikten sonra Medine'de çobanlık ve pazarda bugünkü lisanla söyleyeyim tezgâhtarlık yaparak evini geçindiriyordu. Halife olarak seçildiğinde, çobanlık yaptığı evin kızı: "Daha da bize koyunlarımızı sağmaya gelmez, gelmeye tenezzül etmez" demişti. Bu sözü Hz. Ebû Bekir duyunca: "Hayır kızım, ben ailemi geçindirmek için çobanlığınızı yapmaya devam edeceğim" demişti. Altı ay hilafette iken çobanlıkta yapmıştı. Altı ay sonra Hz. Ömer, devletin Beytülmal sorumlusu Ebû Ubeyde b. Cerrah'a meseleyi aktarıyor, Ebû Ubeyde de devletin verdiği en az maaş ne ise o maaşı Halife Ebû Bekir için takdir ediyor [25] ve böylece bir maaş bağlanıyordu. [26] Bilmem ki bugünün insanları ola-

[24] İbn Kesîr, *Tefsir,* III, 424; *Suyutî, Dürru'l-Mensûr,* V, 152.

[25] İbn Manzûr verilen maaşın 2500 veya 3000 dirhem olduğunu belirtmektedir. Bkz. İbn Manzûr, *Muhtasar,* XIII,103-104 .

[26] Ebû Yusuf, *Kitâbu'l-Harâc,* s. 46 .

rak ne kadarını duyuyoruz bunların. O hilm ve müsamahada böyledir. Ama iş celâdete gelince, o bir dağdır hem de sarsılmaz bir dağ...

Efendimiz (sas) hastalanmış artık cemaatin önüne çıkamayacak bir hale gelmiş: "**Söyleyin Ebû Bekir'e insanlara namaz kıldırsın**" demiştir. Hz. Aişe, babasının mizacını bildiği için biraz bu emri ağırdan almıştır. Gerekçesi nedir? "Babam çok içli ve hassas biridir, Resûlullah böyle hasta iken, o insanlara ağlamaktan namaz kıldıramaz" diye; "Ya Resûlullah! Ömer kıldırsa" demiştir. Ama Efendimiz, kimselerin görmediğini görmüş, dirâyet ve metanette Ebû Bekir'in emsalsiz olduğunu âleme öğretircesine: "Hayır! Ebû Bekir geçsin" demiştir. Hz. Ebû Bekir, Efendimiz (sas) hayatta iken 17 vakit namaz kıldıracaktır. Bu 17 vakitten birinde Efendimiz de ona uyacak, onun cemaatinden olacaktır.[27] Günler Pazartesi olduğunda sabahın erken saatlerinde Efendimiz de bir iyileşme belirtisi ortaya çıkacaktı. Herkes sevinecek, Resûlullah sağlığına kavuştu diye herkes birbirine müjde verecekti. Hz. Ebû Bekir, Efendimiz'in iyi halini görünce günlerdir gitmediği evine gitmek için izin isteyecekti, Efendimiz de izin verecekti. Hz. Ebû Bekir *Sunh* denen yerdeki evine doğru yürürken Hz. Aişe'nin sesi ile bir anda Medine inleyecek ve Efendimiz (sas) Refik-i A'lâ'ya doğru yürüyecekti. Sahâbe ne yapacağını şaşıracak yüreklerindeki derin muhabbet, muvazene terazisini alt-üst edecekti. Hz. Ömer, kılıcını havaya kaldıracak: "Her kim Resûlullah'ın öldüğünü söylerse bu kılıçla başını koparırım. Hayır o ölmedi, Musa gibi Rabbi ile buluşmaya gitti. Bir daha gelecek ve tüm münafıkların başını koparacak" diyordu. [28] Hz. Osman bir yere yığılıp kalmıştı. Üzüntüsünden onu bir titreme almış, iki üç kişi ancak teskin edebilmişti. Hz. Ali, hücre-i saâdette bir köşede hiçbir şey demeden durmuş, derin bir sarsıntı geçirmişti. İşte böyle bir anda salâbet lazımdı, celâdet lazımdı; bir dağ gibi olmak lazımdı; sarsıntı içerisinde olanlara sabit bir dağ gibi olmak lazımdı... O dağ Hz. Ebû Bekir olacaktı. Koşa koşa geldi, girdi Hücre-i Saâdet'e, Efendimiz'in (sas) mübarek yüzündeki örtüyü kaldırdı alnından öptü: "Sağlığında güzeldin Ya Resûlullahk, vefatında da güzelsin ya Resûlullah!" dedi. Sonra dışarı çıktı: "Ey İnsanlar! Her kim Muhammed'e tapıyorsa bilsin ki o ölmüştür. Her kim

[27] Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, III, 163.
[28] İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 267; *Belâzürî, Ensâbü'l-Eşrâf*, I, 563.

Allah'a tapıyorsa bilsin ki Allah el-Bakî ve el-Hayy olandır." Sonra Ali İmrân Sûresi'nin 144. ayetini okudu: ***"Muhammed, ancak bir peygamberdir. Ondan önce de nice peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o, ölür ya da öldürülürse, gerisin geriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim (böyle) geri dönerse, Allah'a hiçbir şekilde zarar vermiş olmayacaktır. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır."***

Bu ayet Hz. Ebû Bekir'in dilinden dökülünce, bir anda ortalığı sükûnet kapladı. Sarsıntı içerisinde olanlar kendilerine gelmeye başladılar. Diyor ki Hz. Ömer: "O güne kadar o ayeti defaatle okumamıza rağmen, sanki ayet o gün nazil olmuş gibi bize geldi." Hz. Ebû Bekir o büyük dirayeti ile içi kan ağlamasına rağmen İslâm toplumunu böyle teskin etmişti. [29]

Efendimiz'in (sas) vefatı ile birlikte 23 yıldır Peygamber'in önderliğinde yürüyen o güzide cemaat bir anda sahipsiz kalmış, Efendimiz'in gidişi ile birçok sorun ortaya çıkmıştı. Meselâ; Efendimiz (sas) nasıl defnedilecekti? Nasıl cenaze namazı kılınacaktı? Nereye defnedilecekti? Mirası nasıl taksim edilecekti? Bunlar hep sorundu. Ama bir dağ olan Hz.Ebû Bekir, âdeta bu iş için istihdam edilmiş, hangi sorun ortaya çıkmışsa hemen çözmüştü. Diyecekti ki Hz. Ebû Bekir: "Ben Efendimiz'den duydum o dedi ki: *'Biz Peygamberler öldüğümüz yerde defnediliriz.'* O halde Efendimiz (sas) Hz. Aişe'nin odasından defnedilecek. O varken kimse onun önüne imam olarak geçmeyecek, önce erkekler, sonra kadınlar, en son da çocuklar grup grup hücre-i saâdete girecek herkes kendisi namaz kılacak." [30] Tüm sorunlar onun vesilesi ile böyle çözülüyordu.

O zorlu günlerde Hz. Ebû Bekir, Benî Saide çardağında halife olarak seçiliyordu. Böylece İslâm'ın ilk halifesi; Resûlullah'ın ilk halifesi oluyordu... İlk icraatı nedir? Üsame ordusunun yola koyulmasıdır. Çok zorlu günlerdi o günler, her tarafta irtidat hareketleri var; Yemen'de Yemame'de peygamberlik iddiası ile yalancılar ortaya çıkmış; münafıklar ve mürdetler, Müslümanları bir kaşık suda boğmak için fırsat kolluyorlar. Böyle bir anda Hz. Ebû Bekir ilk iş olarak Üsame ordusunu önceden kararlaştırılmış olan seferine çıkarmak istiyor. Sahâbeden bazıları itiraz ediyor bu karara; önce irtidat

[29] Belâzürî, *Ensâbü'l-Eşraf*, I, 566.
[30] İbn Sa'd, *Tabakât*, II, 290-291.

hareketlerini bastıralım, sonra orduyu çıkarırız diyorlar ve bu maksatla Hz. Ömer'i, Hz. Ebû Bekir'e gönderiyorlar. Hz. Ömer, ordunun gönderilmemesini söyleyince, o naif insan bir anda bir kaplan gibi, Ömer'in sakalını tutuyor: "Cahiliyenin cesuru, İslâm'ın korkağı mı oldu" diyor ve devamla: *"Ey Ömer! Bilsem ki yaban kuşlar ve canavarlar Medine'yi basacak, Mü'minlerin annelerini ve kızlarımızı alıp götürecekler, Vallahi Resûlullah'ın çıkardığı orduyu geri koymam ve asla geciktirmem!"*[31] diyordu.

Bu azim ve kararlılıkla Üsame ordusunu Bizans üzerine gönderdi; ordu gitti savaş olmadan geri geldi; ama öyle bir zamanda ordunun çıkartılması düşmanın kalbine korku, mü'minlerin kalbine sekinet vermişti. Daha sonra irtidat seferlerine karşı, peygamberlik iddiasında bulunan yalancılara karşı, zekât ile namazın arasını ayıranlara karşı hep celâdetle durmuş ve Müslümanları peygambersiz dönemde, sanki Hz. Peygamber (sas) varmış gibi yönetmiştir.

Evveliyet

Evveliyetten kastımız, ilk olmanın ayrıcalığını ilk günden son güne kadar devam ettirmek, başta heyecan ile başlayıp sonunda yorulmamak, hayırlarda hep yarışmak, her şeyin ilki olmasına rağmen: *"Hel min mezid/daha fazlası yok mu?"* şuuru ile daha ötesini daha iyisini arzulamaktır. Bu özellik bugünün dünyasındaki Müslümanlar olarak bizler de ne yazık ki pek görebildiğimiz durum değildir. Ama gelin Hz. Ebû Bekir'in hayatına, ilk gün ilk erkek olarak iman etmiş; hemen arkasından o hafta içlerinde Hz. Osman, Abdurrahman b. Avf, Talha b. Ubeydullah, Ebû Seleme, Osman b. Maz'ûn, Erkâm b. Ebi'l-Erkâm ve nicelerinin bulunduğu isimleri imana taşımış, öyle bir gayret ortaya koymuş ki neredeyse Efendimiz (sas) "Yavaş ol ey Ebû Bekir!" demek durumunda kalmış... 13 yıl Mekke'de 40.000 dirhemlik sermayesini işkenceler altında inleyen köle Müslümanları satın alarak tüketmiş.... Bilal'i o almış, Âmir b. Füheyre'yi o almış, Zinnûre'yi o almış ve daha nicelerini...

[31] İbn Kesîr, *el-Bidâye*, V, 304.

Hicret yolunda yine o en önde, Medine'ye gelinmiş, Mescid'in yeri belirlenmiş; Efendimiz'in (sas) devesi Kasvâ, Sehl ve Süheyl isimli iki yetim gencin arsasına çökmüş, onlar arsalarını vakıf etmeyi düşünmüşler, Efendimiz (sas) kabul etmemiş. Kim alacak bu arsayı diye şöyle bir bakmış Efendimiz (sas), o esnada Ebû Bekir kimselere bırakmadan o işin de ilki olmuş... [32]Bugün milyonlarca insan orada namaz kılıyor, her kılan Ebû Bekir'in hanesine sevap yazdırıyor, kim geçebilir onu mümkün mü? Bedir'de Uhud'da, Hendek'te, Hudeybiye'de Hayber'de Tebûk'ta, hep önde, hep önde... Hiçbir hayır yok ki o ikinci olsun; o tek bir yerde ikinci idi; o ikinciliği de Kur'ân'a geçti.[33] Sevr mağarasında ikinin ikincisi idi; onun dışında her hayrın birincisi idi, sahâbenin incisi idi, evveli, ilki idi...

Hz. Ebû Bekir'den Birkaç Hatıra

Ebû Hureyre (ra) rivayet ediyor: Bir sabah namazı sonrası Resûlullah (sas): **"Bugün hanginiz oruçlu olarak sabahı etti?"** diye sordu. Ebû Bekir (ra): 'Ben' deyince, bu sefer: **"Bugün hanginiz bir yoksula yemek yedirdi?"** diye sordu. Ebû Bekir: 'Ben' dedi. Bu sefer: **"Bugün aranızdan kim bir cenazenin defnine iştirak etti?"** diye sordu. Ebû Bekir: 'Ben' diye cevap verdi. Bunun üzerine Allah Resûlü (sas): **"Bugün hanginiz bir hasta ziyaret etti?"** diye sordu. Ebû Bekir yine: 'Ben' deyince, Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: **"Bu özellikler bir adamda bir arada bulunursa o kişi mutlaka cennete girer."** [34]

Hz. Ömer Tebûk gazvesi öncesini anlatıyor. "O günler Hz. Peygamber sadaka vermemizi emir buyurdu. O sırada benim malım çoktu. Kalbimden 'Eğer Ebû Bekir'i geçeceğim bir gün varsa, o bugündür' dedim ve malımın hepsini hesaplayarak, tam yarısını getirdim. Peygamber Efendimiz bana:

[32] İbn Seyyidinnâs, *Uyûnü'l-Eser*, I, 196.

[33] *"Eğer siz ona (Resûlullah'a) yardım etmezseniz (bu önemli değil); ona Allah yardım etmiştir: Hani, kâfirler onu, iki kişiden biri olarak (Ebû Bekir ile birlikte Mekke'den) çıkarmışlardı; hani onlar mağaradaydı; o, arkadaşına: Üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir, diyordu. Bunun üzerine Allah ona (sükûnet sağlayan) emniyetini indirdi, onu sizin görmediğiniz bir ordu ile destekledi ve kâfir olanların sözünü alçalttı. Allah'ın sözü ise zaten yücedir. Çünkü Allah üstündür, hikmet sahibidir."* Tevbe 9/40.

[34] Müslim, *Fezâilu's-Sahâbe*, 12.

'Sen çocuklarına ne bıraktın?' diye sordu. 'Getirdiğim kadar da onlara bıraktım' dedim. Sonra Ebû Bekir geldi. Meğer o nesi varsa hepsini getirmiş. Peygamber Efendimiz ona da: **'Sen çocuklarına ne bıraktın?'** diye sordu. Ebû Bekir: 'Ben onlara Allah ve Resûlü'nü bıraktım' dedi. O zaman kalbimden 'İmkânı yok ben Ebû Bekir'i hiçbir zaman geçemem' dedim."[35]

Geçebilecek miydi? Asla... Neden çünkü Hz. Ebû Bekir, ne yaptığını yeterli görüyordu, ne hayra doyuyordu, ne de bunu ben yaptım, diğerini de başkası yapsın diyordu. Onun hedefi çok büyüktü. Son bir örnek vereyim sizlere: Efendimiz (sas) cenneti anlatıyor sahâbeye, **"Cennetin kapıları vardır. Kim hangi amel ile öne çıkarsa cennete o kapıdan girecektir. Cihad kapısı, namaz kapısı, infak kapısı, oruçlular için hazırlanmış Reyyan kapısı..."** Bunları Efendimiz (sas) deyince mecliste bulunan her sahâbî: "Ah keşke! O kapıların birinden geçebilsek!" diye içlerinden geçiriyorlar. Ama Hz. Ebû Bekir başka bir şeyi aklından geçiriyor; diyor ki: "Ya Resûlullah! O kapıların hepsinden çağrılacak kimse olmayacak mı bizim içimizden? " Efendimiz (sas) duygulanacak: **"İnşallah sen onlardan olacaksın"** diyecektir.[36]

Efendimiz (sas) vefatına yakın bir gün ashâbına hitap ederken şöyle demişti: **"Her kimin bize bir iyiliği dokunmuşsa onun karşılığını mutlaka vermişizdir. Ebû Bekir hariç. Onun bize çok iyiliği dokunmuştur. Onun mükâfatını kıyamet gününde mutlaka Allah verecektir. Ebû Bekir'in malının bizi faydalandırdığı kadar hiç kimsenin malı bizi faydalandırmamıştır. Eğer bir dost edinseydim mutlaka Ebû Bekir'i dost edinirdim. Dikkat edin! Sizin Peygamberiniz Allah'ın dostudur."** [37]

Hz. Ebû Bekir (ra) Bir Nimettir

İşte Hz. Ebû Bekir bu... Doyma bilmeyen bir kul... Neye? Allah'ın rızasına, Resûlü'nün hoşnutluğuna...

[35] Ebû Dâvûd, *Zekât*, 41; *Tirmizî, Menâkıb*, 16.
[36] Buhârî, *Savm*, 4; *Müslim, Zekât*, 86.
[37] Tirmizî, *Menâkıb*, 15.

Allah ondan ebeden razı olsun. O çok büyük bir insan, çok değerli bir mü'min, çok farklı bir rehber...

Hz. Ebû Bekir bu ümmete ve insanlığa bir nimettir. Ama her nimet, külfeti ve imtihanı ile gelir. Bugün Hz. Ebû Bekir'in anlatmaya/anlamaya çalıştığımız hayatının üzerinden şu mesajları almalı ve hayatımızda bunları yeniden diriltmeliyiz. Bu mesajları almalıyız ki bu dünyada Hz. Ebû Bekir'e dost, öte tarafta Hz. Ebû Bekir'in sâdık dost olduğu Efendimiz'e (sas) komşu olalım.

HZ. EBÛ BEKİR'İN HAYATINDAN MESAJLAR

- Muhabbeti yüreğinin esası kıl ki imanın tadına varasın.
- Sadakati aklının esası kıl ki doğruluktan ayrılmayasın.
- Teslimiyeti hayatının esası kıl ki yanlış yollara sapmayasın.
- Celâdeti duygularının esası kıl ki hak adına aslan gibi kükreyesin.
- Evveliyeti hedeflerinin esası kıl ki hayırlarda yarışasın, hayır işlemeye doymayasın.